

ความผิดฐานการลักทรัพย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีการลักทรัพย์ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ Offence of Theft : The Case Study of theft of medical products

นันทภาฤทธิ์ พูลลาภ

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

18/18 ถนนเทพรัตน กม. ที่ 18 ตำบลบางโฉลง อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ 10540

Nannaparit Pullarp

Faculty of Law at Huachiew Chalermprakiet University

18/18 Bangna-Trat Rd. Km. 18, Tambon Bang Chalong, Amphoe Bang Phli, Samutprakan 10540

E-mail : nannaparit@gmail.com

(Received: 29 June 2024; Revised: 13 August 2024; Accepted: 26 August 2024)

บทคัดย่อ

ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานลักทรัพย์ได้มีการบัญญัติเหตุฉกรรจ์ไว้หลายกรณี อาทิ การกำหนดเป็นเหตุฉกรรจ์จากพฤติการณ์ประกอบการกระทำหรือวัตถุที่กระทำต่อ ตามมาตรา 335 การลักวัตถุในทางศาสนา มาตรา 335 ทวิ และเหตุอื่นๆ มาตรา 336 ทวิ แต่ในปัจจุบันทรัพย์มีมากมายหลายชนิดบางชนิดเป็นทรัพย์มูลค่าสูง และยังเป็นทรัพย์ที่สามารถใช้รักษาอาการเจ็บป่วย รักษาโรค หรือสภาวะของมนุษย์ นั่นคือ “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” หากทรัพย์ดังกล่าวนี้มีการโจรกรรมเกิดขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยส่วนตัวและยังส่งผลกระทบต่อสังคมประเทศชาติในวงกว้าง

บทความวิชาการนี้ทำการศึกษาเกี่ยวกับบทบัญญัติความผิดฐานลักทรัพย์ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ โดยจะทำการศึกษาเปรียบเทียบกับบทบัญญัติตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาที่มีบทบัญญัติโดยกำหนดความผิดฐานลักทรัพย์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ โดยมีโทษสูงกว่าการลักทรัพย์กรณีทั่วไป เพื่อนำแนวทางมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการกระทำความผิดในสังคมประเทศไทยต่อไป

ดังนั้น ประมวลกฎหมายอาญาควรแก้ไขเพิ่มเติมให้มีบทบัญญัติที่ชัดเจนด้วยการกำหนดให้ มีบทบัญญัติว่าด้วยการลักทรัพย์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ

คำสำคัญ : ลักทรัพย์ เหตุฉกรรจ์ ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์

Abstract

The Criminal Code of Thailand addresses theft by outlining various aggravating circumstances, including those detailed in Section 335 (theft), Section 335 bis (theft of religious objects), and Section 336 bis (other crimes). In contemporary contexts, there are many types of property some of which is a high value asset. It is also property that can be used to treat sickness, disease or human condition, that is “medical products”. If such property is stolen, it will not only affect personal safety but also affect society and the nation.

This academic article investigates the legal framework concerning theft of medical products under Thai law and conducts a comparative analysis with the relevant provisions in United States law, where theft of medical products is specifically defined and carries more severe penalties than general theft. The aim is to evaluate whether such guidelines could be adapted to enhance the Thai legal system.

It is concluded that the Criminal Code of Thailand should be revised to incorporate specific provisions addressing theft of medical products.

Keywords: Theft, Aggravating Circumstances, Medical products

บทนำ

มนุษย์ สังคม และกฎหมาย มีความสัมพันธ์กันอย่างแน่นแฟ้น จึงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า กฎหมายมีความสำคัญที่เข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้องกับชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย และเมื่อกล่าวถึง “กฎหมาย” ก็มักจะนึกถึงกรณีที่มีผู้กระทำความผิดและเจ้าหน้าที่ของรัฐมีอำนาจจับตัวมาลงโทษ ซึ่งมักจะได้แก่ การฆาตกรรม การลักขโมย การข่มขืนกระทำชำเรา เป็นต้น ในทางนิติศาสตร์เรียกบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดในลักษณะนี้ว่า กฎหมายอาญา (Criminal Law)¹ สถิติฐานความผิดคดีอาญาทั่วประเทศ การกระทำความผิดอาญารฐานในความผิดฐานลักทรัพย์มีจำนวนสูงที่สุดจากข้อมูลสถิติความผิดอาญาของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม ถึง 30 กันยายน 2566 มีจำนวนกับกุมถึง 24,589 ราย²

“ทรัพย์สิน” จึงมีบทบาทสำคัญต่อบุคคลนับตั้งแต่อดีตและทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นตามพัฒนาการของสังคม นับตั้งแต่ยุคของการดำเนินชีวิตสังคมเกษตรกรรม ทรัพย์สินก็เริ่มเข้ามามีบทบาทในฐานะเป็นแหล่งอาหาร เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม³ ทรัพย์สินเป็นสิ่งที่มีส่วนตัว มนุษย์ยอม

¹ คณพล จันทน์หอม, *รากฐานกฎหมายอาญา* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2561) 14.

² ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง, *สถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ ปีพ.ศ. 2566* (6 มิถุนายน 2567) <http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2566.pdf>.

³ คณพล จันทน์หอม, *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด 3* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 8, 2566) 17.

สะสมทรัพย์สินไว้มากน้อยแตกต่างกันไปตามความสามารถ ปัจจุบันผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ไม่ว่าจะเป็นยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนผสมของยา⁴ ยา (Drug) เป็นหนึ่งในปัจจัยสี่ซึ่งจำเป็นต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์เป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งในการรักษาความเจ็บป่วย โดยการบำบัด บรรเทาอาการทุกข์ทรมานทางกาย หรือผลิตภัณฑ์ทางชีวภาพ (biological product) ไม่ว่าจะเป็นไวรัส ชีวรั่ว วัคซีน เลือด สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สำคัญต่อความปลอดภัยส่วนตัว ทั้งยังมีความสำคัญต่อสังคม ประเทศชาติ หากมีเหตุการณ์ลักทรัพย์เกิดขึ้นกับสิ่งดังกล่าวข้างต้นย่อมทำให้เกิดผลกระทบต่อในวงกว้างชีวิตของบุคคลในสังคม และส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ความสงบเรียบร้อยของสังคมอีกด้วยด้วย

ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานลักทรัพย์ที่เป็นเหตุฉกรรจ์ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นมี 3 ประการ คือ (1) พฤติการณ์ประกอบการกระทำหรือวัตถุที่กระทำต่อ มาตรา 335 (2) การลักวัตถุในทางศาสนา มาตรา 335 ทวิ (3) เหตุอื่นๆ มาตรา 336 ทวิ⁵

จากการศึกษาพบว่ากฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการให้ความสำคัญ โดยกำหนดโทษความผิดฐานลักทรัพย์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” แม้จะมีความสำคัญไม่แพ้สิ่งอื่นใด แต่ประมวลกฎหมายอาญาของประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติไว้เป็นการเฉพาะให้รับโทษหนักขึ้นหรือบทบัญญัติว่าด้วยการลักทรัพย์ไว้เป็นเรื่องเฉพาะย่อมแสดงให้เห็นว่าการลักทรัพย์กรณีผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์มีความผิดเพียงตามมาตรา 334 เป็นการลักทรัพย์กรณีธรรมดาทั่วไป

ดังนั้น เมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปทรัพย์สินของประชาชนย่อมมีมากมายหลายชนิดที่สามารถลักทรัพย์กันได้ จึงควรศึกษาเปรียบเทียบกฎหมายต่างประเทศ เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการพิจารณาการกำหนดเหตุฉกรรจ์เกี่ยวกับการลักผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ว่าความผิดฐานลักทรัพย์ควรมีการแก้ไขให้เป็นเหตุที่จะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้นหรือไม่ ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดความเหมาะสมสอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบันในสังคมประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความผิดเกี่ยวกับทรัพย์

1. แนวคิดการกำหนดความผิดอาญา

มีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายว่าการกระทำใดควรเป็นความผิดทางอาญา โดยในการกำหนดความผิดทางอาญามีพัฒนาการ 3 ช่วง ได้แก่ การใช้เกณฑ์ทางศีลธรรม การใช้เกณฑ์ทางสังคม การใช้เกณฑ์ทางกฎหมาย⁶

⁴ 18 U.S. Code 670 Theft of medical products (c)Denitions In this section (2) the term “medical product” means a drug, biological product, device, medical food, or infant formula;

⁵ ทวิเกียรติ มินะกนิษฐ, *หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 12, 2560) 263.

⁶ ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2563) 25.

1.1. การใช้เกณฑ์ทางศีลธรรม

ในยุคสังคมที่ยังไม่ได้เป็นสังคมใหญ่ การกระทำที่ผิดศีลธรรมกับการผิดกฎหมายอาญาเป็นเรื่องเดียวกัน อย่างไรก็ตามเวลาเปลี่ยนแปลงไป เมื่อสังคมพัฒนาขึ้นกฎหมายจึงค่อยๆเคลื่อนตัวออกจากศีลธรรม แต่ก็ไม่ได้แยกกันจนเสร็จเด็ดขาด กล่าวคือ บางกรณีเป็นการกระทำที่ผิดทั้งกฎหมายและผิดศีลธรรม เช่น การฆ่าคน บางกรณีผิดศีลธรรมอย่างเดียวไม่ได้ผิดกฎหมาย เช่น การโกหกและบางกรณีผิดกฎหมายอย่างเดียวไม่ผิดศีลธรรม⁷ เช่น การจอดรถในที่ห้ามจอด การไม่พกใบอนุญาตขับขี่ การไม่สวมนิรภัย หรือเรียกว่ากฎหมายเทคนิค เป็นต้น

1.2. การใช้เกณฑ์ทางสังคม

อาชญากรรมเป็นสิ่งที่สังคมรับรู้ร่วมกันว่าการกระทำนั้น คือ อาชญากรรม โดยเป็นการกระทำที่ส่งผลโดยตรงต่อการกระทบกระเทือนต่อสังคม เกณฑ์ทางสังคมนี้มีข้อบกพร่องในกรณีที่น่าจะเกิดความไม่แน่นอนให้กับกฎหมายอาญา⁸ เนื่องจากรูปแบบของสังคมพัฒนาไปตามเวลา เช่น การแก้ไขกฎหมายเกี่ยวกับการทำแท้งให้มีความสอดคล้องกับสภาพสังคม

1.3. การใช้เกณฑ์ทางกฎหมาย

ปัจจุบันในการกำหนดความผิดอาญาจะต้องพิจารณาไปที่ความสงบเรียบร้อยของสังคม Bernard Bouloc ได้กล่าวว่า “ปรากฏการณ์อาชญากรรม คือ การกระทำที่ถูกกำหนดและถูกลงโทษโดยกฎหมาย อันเนื่องมาจากความเสียหายที่กระทำต่อความสงบสุขเรียบร้อยของสังคม” แสดงให้เห็นว่าการกระทำที่จะเป็นความผิดได้ต้องเป็นการกระทำที่ส่งผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม⁹

2. แนวคิดเกี่ยวกับวัตถุประสงค์การลงโทษ

วัตถุประสงค์ในการลงโทษผู้กระทำความผิด มีอยู่ 5 ประการ ดังนี้

2.1 การแก้แค้นทดแทน (Retribution)

ในสมัยโบราณ เมื่อการกระทำใดเป็นความผิด มักจะใช้วิธีการแก้แค้นทดแทนผู้กระทำความผิด โดยไม่มีข้อกำหนดหรือกฎเกณฑ์แน่นอน ขึ้นอยู่กับความพอใจ ปรากฏว่าการลงโทษในสมัยโบราณค่อนข้างรุนแรงเกินขอบเขต โหดร้าย ปราศจากมนุษยธรรม¹⁰ ตามหลัก “ตาต่อตา ฟันต่อฟัน” (An eye for an eye, a tooth for a tooth) ความเข้าใจในปัจจุบันอาจมองว่าเป็นการตอบโต้ที่รุนแรง แต่แท้จริงแล้วกฎเกณฑ์นี้เป็นที่มาแห่งหลักความได้สัดส่วน (Proportionality Principle) ที่ยังปรากฏอยู่ในหลักกฎหมายในปัจจุบัน และทำให้การแก้แค้นไม่เกินไปกว่าความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ¹¹ ปัจจุบันการลงโทษมีการเปลี่ยนแปลงไปตาม

⁷ เฟิงอ้าง, 26.

⁸ เฟิงอ้าง, 27.

⁹ เฟิงอ้าง, 27.

¹⁰ อัจฉริยา ชูตินันท์, อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2561) 207-208.

¹¹ ปกป้อง ศรีสนิท, อ้างแล้ว 6, 203.

วิวัฒนาการตามแนวคิดอาชญาวิทยาสมัยใหม่ กล่าวคือ เลิกใช้วิธีการทรมานร่างกาย ใช้วิธีการจำคุก แทนมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับลักษณะความหนักเบาแห่งการกระทำความผิด¹²

2.2 การยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence)

มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นการยับยั้งการกระทำความผิดซ้ำของผู้นั้น และเพื่อให้ผู้อื่นเกรงกลัวไม่กล้า เอาเยี่ยงอย่าง เรียกว่า “การยับยั้งทั่ว ๆ ไป” (general deterrence) และอีกประเภทหนึ่งเรียกว่า “การยับยั้งพิเศษ” (special deterrence) เป็นการลงโทษโดยมุ่งเฉพาะตัวผู้กระทำความผิดเพื่อให้เกิดความกลัวต่อโทษและไม่กล้า กระทำความผิดอีกในอนาคต¹³ อย่างไรก็ตาม การเพิ่มลักษณะการข่มขู่ยับยั้งในการลงโทษให้มากขึ้นก็จะส่งผลกระทบต่อ สิทธิมนุษยชนมากขึ้นเช่นกัน ดังในกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (ICCPR) ข้อ 7 ได้กำหนดห้ามมิให้มีการลงโทษที่ทรมาน ทารุณโหดร้าย หรือเยี่ยงสัตว์¹⁴

2.3 การตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคม (Removal from Society)

การลงโทษประหารชีวิต ถือเป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมอย่างถาวร ส่วนการลงโทษ จำคุก กักขัง เป็นการตัดผู้กระทำความผิดออกจากสังคมเพียงชั่วระยะหนึ่งเท่านั้น เพื่อให้ประชาชนในสังคม ปลอดภัยจากอาชญากรรม¹⁵

2.4 การแก้ไขผู้กระทำความผิด (Rehabilitation and Correction)

วัตถุประสงค์ในการลงโทษข้อนี้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนมากที่สุด¹⁶ โดยเป็นการกระทำ ควบคู่กับการลงโทษ เพื่อแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิดให้กลับตัวเป็นคนดีและพร้อมที่จะกลับไปอยู่ในสังคม โดยสามารถประกอบอาชีพสุจริตได้เมื่อพ้นโทษ¹⁷ จึงก่อให้เกิดวิธีการปฏิบัติในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การฝึก วิชาชีพ การให้การศึกษา การให้การบำบัดทางการแพทย์และจิตวิทยา

2.5 การนำผู้กระทำความผิดกลับสู่สังคม (Resocialization)

เป็นแนวคิดแห่งการให้โอกาสคนในสังคม เช่น ก่อนจะพ้นโทษ เรือนจำทำความตกลงกับนายจ้าง ให้รับนักโทษไปทำงานตอนกลางวันและกลับมานอนเรือนจำตอนกลางคืน เพื่อเตรียมงาน และสภาพแวดล้อม ให้นักโทษ เมื่อพ้นโทษออกไปจะได้รับการยอมรับและไม่กลับมาทำผิดอีก¹⁸

3. แนวคิดหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)

หลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) นำมาปรับใช้กับกฎหมายอาญาเพื่อวัตถุประสงค์ ในการหาหลักสัดส่วนในการกำหนดโทษอาญา เป็นเครื่องมือสำคัญในการควบคุมการใช้อำนาจดุลพินิจ

¹² อัจฉริยา ชูตินันท์, อ้างแล้ว 10, 208.

¹³ เพิ่งอ้าง, 208-209.

¹⁴ ปกป้อง ศรีสนิท, อ้างแล้ว 6, 204.

¹⁵ อัจฉริยา ชูตินันท์, อ้างแล้ว 10, 210.

¹⁶ ปกป้อง ศรีสนิท, อ้างแล้ว 6, 205.

¹⁷ เพิ่งอ้าง, 211.

¹⁸ เพิ่งอ้าง, 205.

ออกคำสั่ง กฎ ข้อบังคับทางกฎหมาย¹⁹ กล่าวคือ การลงโทษที่จะลงแก่ความผิดอาญาในฐานต่าง ๆ ต้องมีการคำนึงถึงสัดส่วนที่มีความเหมาะสม

ซีซาร์ เบ็คคาเรีย (Cesare Beccaria) นักอาชญาวิทยาชาวอิตาลีคนสำคัญ มีแนวคิดว่าหากอาชญากรสร้างความเสียหายมาก ก็สมควรที่ต้องถูกลงโทษหนัก ตรงกันข้ามหากอาชญากรสร้างความเสียหายไม่มาก ก็ควรถูกลงโทษเบา แนวคิดนี้ได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางและนำมาอธิบายให้สอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) เช่น ฆาตรกรฆ่าคนได้สร้างความเสียหายมาก เพราะชีวิตมนุษย์หนึ่งคนมีค่าจำนวนมากไม่ได้ ดังนั้น การลงโทษจึงต้องลงโทษอย่างหนักซึ่งจะได้สัดส่วนกับความเสียหายที่ก่อขึ้น ในทางตรงกันข้าม การลักเล็กขโมยน้อยก็ต้องรับโทษเพียงเล็กน้อยซึ่งจะได้สัดส่วนกับความเสียหายที่เขาก่อขึ้น²⁰

ประมวลกฎหมายอาญาของไทยได้กำหนดบทลงโทษไว้สอดคล้องกับแนวคิดของ Beccaria ดังเช่นความผิดพื้นฐานเกี่ยวกับทรัพย์สินในมาตรา 334 มาตรา 336 มาตรา 339 และมาตรา 340 โทษจำคุกจะรุนแรงขึ้นตามระดับความเสียหายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น ได้แก่ ฐานลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ชิงทรัพย์ และปล้นทรัพย์²¹

ลักษณะของหลักความได้สัดส่วนในการกำหนดโทษอาญา ต้องพิจารณาสัดส่วนบทลงโทษกับพฤติการณ์ของการกระทำความผิดซึ่งหลักเกณฑ์ที่นำมาใช้วัดระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดมีองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ (1) ภัยอันตรายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น (Harm) และ (2) ความน่าตำหนิของผู้กระทำ (Culpability) ซึ่งจะต้องพิจารณาประกอบกันเสมอ

(1) ภัยอันตรายที่ผู้กระทำได้ก่อขึ้น (Harm)

ภัยอันตราย หมายถึง สถานะที่ผลประโยชน์ถูกลดทอนลงอันเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ถูกต้องเป็นเรื่องของการกระทำต่อผลประโยชน์ชอบด้วยกฎหมายของผู้อื่น การบังคับใช้กฎหมายจึงเป็นไปเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้กระทำความผิดก่อให้เกิดภัยอันตรายต่อบุคคลอื่นในสังคม²²

(2) ความน่าตำหนิของผู้กระทำ (Culpability)

ความน่าตำหนิของผู้กระทำความผิดเป็นการพิจารณาองค์ประกอบภายในจิตใจของผู้กระทำความผิดเป็นสำคัญ หากมีจิตใจชั่วร้ายน่าตำหนิมาก ผู้กระทำความผิดก็สมควรต้องรับโทษหนักขึ้น ในความเสียหายอย่างเดียวกันอาจทำให้บุคคลได้รับโทษแตกต่างกันไปตามความชั่วร้ายในจิตใจของผู้กระทำ²³

¹⁹ วุฒิชัย จิตตานุ, “การบังคับใช้หลักการสัดส่วนในการคุ้มครองสิทธิปัจเจกบุคคล” (2549) 8:22 วารสารศาลรัฐธรรมนูญ 41, 49.

²⁰ ปกป้อง ศรีสนิท, อ้างแล้ว 6, 211.

²¹ เพ็งอ้าง, 212.

²² วณิชพร บดิการ, การกำหนดเหตุบรรเทาโทษในคดีอาญา (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563) 36.

²³ หยุด แสงอุทัย, “การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา” (2503) 7:8 ดุลพาห 931, 931-935.

4. แนวคิดและทฤษฎีในการกำหนดเหตุการณ์

ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์

ปัจจัยในการกำหนดเหตุการณ์ความผิดฐานต่าง ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญาสามารถจำแนกได้ตามลักษณะของการกระทำความผิด หรือพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด แบ่งออกเป็น 8 ปัจจัย ดังต่อไปนี้²⁴

4.1. ปัจจัยเรื่องความชั่วร้าย

พิจารณาจากจิตใจของผู้กระทำความผิด หากผู้กระทำความผิดมีจิตใจชั่วร้ายกว่าคนปกติย่อมต้องรับโทษหนักขึ้น การกระทำความผิดในฐานความผิดเดียวกันแต่มีความชั่วร้ายในจิตใจของผู้กระทำความผิดแตกต่างกันย่อมได้รับโทษหนักเบาที่แตกต่างกันตามไปด้วย

4.2. ปัจจัยเรื่องตัวผู้กระทำความผิด

พิจารณาจากหลักเกณฑ์ 2 ประการ (1) บทบาทผู้กระทำความผิด เช่น การกระทำความผิดในตำแหน่งหน้าที่การงาน (2) ความร้ายแรงของการกระทำความผิด เช่น การใช้กำลังประทุษร้ายหรือการขู่เข็ญว่าจะใช้กำลังประทุษร้าย เป็นต้น ความร้ายแรงถือเป็นปัจจัยให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น

4.3. ปัจจัยเรื่องวัตถุแห่งการกระทำความผิด

พิจารณาจากหลักเกณฑ์ 2 ประการ ได้แก่ (1) ตัวบุคคล (ผู้ถูกกระทำ) เป็นปัจจัยที่ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น เช่น การฆ่าบุพการี หรือเหยื่อที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ (2) ตัวทรัพย์สิน เป็นปัจจัยที่ต้องทำรับโทษหนักขึ้น เช่น การลักทรัพย์ที่มีไว้เพื่อใช้สอยร่วมกันของประชาชนในสังคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ

4.4. ปัจจัยเรื่องเหตุจูงใจหรือจุดมุ่งหมายในการกระทำความผิด

ปัจจัยเรื่องเหตุจูงใจในที่นี้ ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบภายในของความผิด เช่น เพื่อเตรียมการในการที่จะกระทำความผิด เพื่อจะเอาหรือเอาไว้ซึ่งผลประโยชน์อันเกิดแต่การที่ตนได้กระทำความผิด เพื่อปกปิดความผิดของตน เป็นต้น

4.5. ปัจจัยเรื่องลักษณะของการกระทำความผิด

พิจารณาจากรูปแบบ หรือวิธีการกระทำความผิด ซึ่งย่อมมีความหลากหลายแตกต่างกันไปแล้วแต่คดีและย่อมมีวิธีการความรุนแรงที่ต่างกัน เช่น โดยบันดาลโทสะ โดยไตร่ตรองไว้ก่อน โดยทรมาน โดยกระทำอันเป็นการทารุณโหดร้าย เป็นต้น ความแตกต่างกันเหล่านี้ ส่งผลให้ควรมีการกำหนดโทษที่มีความหนักเบาตามความเหมาะสมตามความรุนแรงหรือความร้ายแรงของวิธีการหรือรูปแบบของการกระทำความผิด

²⁴ ทวีพร คงแก้ว, เหตุการณ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553) 22-25.

4.6. ปัจจัยเรื่องสถานที่ในการกระทำความผิด

พิจารณาจากบางสถานที่ที่มีความสำคัญสำหรับประชาชน เป็นสถานที่ที่กฎหมายให้ความสำคัญคุ้มครองไว้เป็นพิเศษสำหรับประชาชน เช่น การกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ หรือสถานที่ราชการต่าง ๆ เป็นต้น

4.7. ปัจจัยเรื่องโอกาสในการกระทำความผิด

พิจารณาว่าโอกาสในการกระทำความผิดอาจทำให้กระทำสำเร็จมากขึ้น เช่น การลักทรัพย์ในเวลากลางคืน การลักทรัพย์ในบริเวณที่เกิดอุบัติเหตุเพลิงไหม้

4.8. ปัจจัยเรื่องของความผิดที่เกิดขึ้นบ่อยครั้ง

มีแนวคิดมาจากวัตถุประสงค์ของการลงโทษเพื่อยับยั้งหรือข่มขู่ (Deterrence) เนื่องจากหากลงโทษตามปกติทั่วไปจะไม่สามารถยับยั้งการกระทำความผิดที่เกิดขึ้นได้ อาทิ ความผิดฐานลักทรัพย์กรณีที่มีการลักลอบตัดเศียรพระพุทธรูปไปจำหน่าย หากอัตราโทษในความผิดฐานนี้เท่ากับลักทรัพย์ปกติธรรมดาจะไม่สามารถทำให้อัตราของการกระทำความผิดลดลงได้ ผู้กระทำความผิดมักจะไม่เกรงกลัวต่อกฎหมาย ดังนั้นปัจจัยในเรื่องนี้ที่ควรกำหนดโทษให้สูงขึ้น เป็นวิธีการที่จะสามารถทำให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวต่อกฎหมาย และทำให้ลดปริมาณความผิดลงได้

ความผิดฐานลักทรัพย์ตามประมวลกฎหมายอาญา ประกอบด้วยมาตราดังต่อไปนี้²⁵

- (1) ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 334
- (2) ความผิดฐานลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ ตามมาตรา 335
- (3) ความผิดฐานลักพระพุทธรูป หรือวัตถุในทางศาสนา ตามมาตรา 335 ทวิ และ
- (4) ความผิดฐานลักทรัพย์โดยวิธีการพิเศษ ตามมาตรา 336 ทวิ

1. ความผิดฐานลักทรัพย์ ตามมาตรา 334²⁶

เหตุฉกรรจ์ ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น มี 3 ประการได้แก่ พฤติการณ์ประกอบ การกระทำหรือวัตถุที่กระทำต่อ การลักวัตถุในทางศาสนา และเหตุอื่นๆ

²⁵ คณพล จันทน์หอม, อ้างแล้ว 3, 33.

²⁶ มาตรา 334, ประมวลกฎหมายอาญา

“ผู้ใดเอาทรัพย์ของผู้อื่น หรือที่ผู้อื่นเป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วยไปโดยทุจริต ผู้นั้นกระทำความผิดฐานลักทรัพย์ ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี และปรับไม่เกินหกหมื่นบาท”

2. ความผิดฐานลักทรัพย์โดยมีเหตุฉกรรจ์ มาตรา 335²⁷

การกำหนดโทษผู้กระทำความผิดให้เหมาะสมกับความร้ายแรงของความผิดเป็นภารกิจสำคัญของรัฐ ในอันที่จะธำรงไว้ซึ่งความยุติธรรม ในความผิดฐานลักทรัพย์นั้นบางครั้งผู้กระทำความผิดก็มักอาศัย โอกาสเข้าลักทรัพย์ในเวลาที่ผู้เสียหายอาจจะไม่ทันระแวงระวังทรัพย์สินของตนในเวลาปกติ บางกรณี ผู้กระทำก็ใช้วิธีการอันแตกต่างจากการลักทรัพย์ทั่วไปด้วยเหตุผลหลาย ๆ ประการ เช่น เพื่อให้เจ้าของทรัพย์ จำหน่ายได้หรือเข้าไปลักทรัพย์ในสถานที่ส่วนตัวของบุคคล หรือสถานที่สำคัญของราชการซึ่งเป็นการกระทำ ที่ไม่สมควรอย่างยิ่ง หรือบางกรณีผู้ลักทรัพย์ก็ลักทรัพย์บางประเภทที่รัฐประสงค์จะคุ้มครองเป็นพิเศษ อันเป็นเหตุผลว่าผู้กระทำความผิดฐานลักทรัพย์ที่กล่าวมานี้ควรได้รับโทษหนักยิ่งขึ้นกว่าการลักทรัพย์ โดยทั่วไปตามมาตรา 334²⁸

²⁷ มาตรา 335, ประมวลกฎหมายอาญา

“ผู้ใดลักทรัพย์

(1) ในเวลากลางคืน

(2) ในที่หรือบริเวณที่มีเหตุเพลิงไหม้ การระเบิด อุทกภัย หรือในที่หรือบริเวณที่มีอุบัติเหตุ เหตุทุกภัยแก่รถไฟ หรือยานพาหนะ อื่นที่ประชาชนโดยสาร หรือภัยพิบัติอื่นทำนองเดียวกันหรืออาศัยโอกาสที่มีเหตุเช่นนั้น หรืออาศัยโอกาสที่ประชาชนกำลังตื่นกลัว ภัยอันตรายใด ๆ

(3) โดยทำอันตรายถึงแก่ชีวิตสำหรับคุ้มครองบุคคลหรือทรัพย์ หรือโดยผ่านสิ่งเช่นนั้นเข้าไปด้วยประการใด ๆ

(4) โดยเข้าทางช่องทางซึ่งได้ทำขึ้นโดยไม่ได้อำนาจให้เป็นทางคนเข้า หรือเข้าทางช่องทางซึ่งผู้เปิดไว้ให้

(5) โดยแปลงตัวหรือปลอมตัวเป็นผู้อื่น มอมหน้าหรือทำด้วยประการอื่นเพื่อไม่ให้เห็นหรือจำหน้าได้

(6) โดยลงว่าเป็นเจ้าพนักงาน

(7) โดยมีอาวุธ หรือโดยร่วมกระทำความผิดด้วยกันตั้งแต่สองคนขึ้นไป

(8) ในเคหสถาน สถานที่ราชการหรือสถานที่ที่จัดไว้เพื่อให้บริการสาธารณะที่ตนได้เข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือซ่อนตัวอยู่ในสถานที่นั้น ๆ

(9) ในสถานที่บูชาสาธารณะ สถานีรถไฟ ท่าอากาศยาน ที่จอดรถหรือเรือสาธารณะสำหรับขนถ่ายสินค้า หรือใน ยวดยานสาธารณะ

(10) ที่ใช้หรือมีไว้เพื่อสาธารณประโยชน์

(11) ที่เป็นของนายจ้างหรือที่อยู่ในความครอบครองของนายจ้าง

(12) ที่เป็นของผู้มีอาชีพการกรรม บรรดาที่เป็นผลิตภัณฑ์ พืชพันธุ์ สัตว์หรือเครื่องมืออันมีไว้สำหรับประกอบกิจการกรรมหรือได้ มาจากการกิจการนั้น

ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงห้าปี และปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำที่ประกอบด้วยลักษณะดังที่บัญญัติไว้ในอนุมาตราดังกล่าวแล้วตั้งแต่สองอนุมาตราขึ้นไป ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่หนึ่งปีถึงเจ็ดปีและปรับตั้งแต่สองหมื่นบาทถึงหนึ่งแสนสี่หมื่นบาท

ถ้าความผิดตามวรรคแรกเป็นการกระทำต่อทรัพย์ที่เป็นโค กระบือ เครื่องกลหรือเครื่องจักรที่มีอาชีพการกรรมมีไว้สำหรับ ประกอบกิจการ ผู้กระทำต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท

ถ้าการกระทำความผิดดังกล่าวในมาตรานี้ เป็นการกระทำโดยความจำใจหรือความยากจนเหลือทนทาน และทรัพย์สินนั้นมีราคาเล็กน้อย ศาลจะลงโทษผู้กระทำความผิดดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา 334 ก็ได้”

²⁸ คณพล จันทน์หอม, อ้างแล้ว 3, 94.

³³ ทวีเกียรติ มีนะกนิษฐ, อ้างแล้ว 5, 270.

ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์สินตามกฎหมายอาญาสหรัฐอเมริกา

เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2555 ประธานาธิบดีโอบามาได้ลงนามกฎหมายใหม่ได้เพิ่มบทลงโทษสำหรับการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ได้มาก่อนจำหน่ายปลีกอย่างผิดกฎหมาย ตามรายงานของ Coalition for Patient Safety and Medicine Integrity “ก่อนมีการแก้ไขกฎหมายอาญาของรัฐบาลกลางไม่ได้แยกความแตกต่างระหว่างการโจรกรรมอินซูลินจำนวนมากกับการโจรกรรมรถบรรทุกที่เต็มไปด้วยคลิพหนีบกระดาษ” จึงต้องรับโทษเท่ากัน กฎหมายที่แก้ไขใหม่นี้มีการเพิ่มบทลงโทษสำหรับการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ โดยจะสามารถช่วยยับยั้งการโจรกรรมดังกล่าวได้³⁴

ความผิดฐานลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ตามกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกาได้มีการบัญญัติไว้ใน U.S. Code Chapter 31 - EMBEZZLEMENT AND THEFT ในมาตรา 670 การโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ (Theft of medical products)

มาตรา 670³⁵

(a) ห้ามกระทำความผิด ดังต่อไปนี้

(1) ยักยอก ขโมย หรือโดยการฉ้อโกงหรือหลอกลวง ได้มา หรือนำไปใช้ นำไป หรือปกปิด ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกโดยเจตนาและผิดกฎหมาย

(2) ผลิต เปลี่ยนแปลง ปลอมแปลง หรือปลอมแปลงฉลากหรือเอกสาร (รวมถึงเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแหล่งกำเนิดหรือการขนส่ง) ของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกโดยรู้เท่าทันและเป็นเท็จ

(3) ครอบครอง ขนส่ง หรือค้าขายผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกโดยรู้อยู่แล้ว ซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดตาม (1) หรือ (2)

(4) โดยมีเจตนาฉ้อโกง ชื้อ หรือได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกที่หมดอายุ หรือถูกขโมย

(5) โดยมีเจตนาฉ้อโกง ขาย หรือจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกที่หมดอายุ หรือถูกขโมย หรือ

(e) คำจำกัดความ ในส่วนนี้

(1) คำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนขายปลีก” หมายความว่า ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ผู้บริโภคยังไม่มีจำหน่ายปลีก

(2) คำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” หมายความว่า ยา ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ อุปกรณ์ทางการแพทย์ อาหารทางการแพทย์

³⁴ National Association of Boards of Pharmacy, *New Law Increases Penalties on Medical Cargo Theft* (15 June 2024) Nabp. pharmacy<<https://nabp.pharmacy/news/news-releases/new-law-increases-penalties-on-medical-cargo-theft/>>.

³⁵ Section 670, Title 18 of the United States Code.

บทวิเคราะห์ปัญหากรณีควรกำหนดการลักทรัพย์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ให้เป็นเหตุฉกรรจ์

1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ควรกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์

ประเทศไทยมีเหตุการณ์การโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ส่วนใหญ่พบในรูปแบบของการขโมยยาจากคลังยา โดยอาศัยตำแหน่งหน้าที่การงาน เช่น จับเจ้าหน้าที่คลังยาโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ ขโมย “ซูโดอีเฟดรีน” 5,000 เม็ดจากคลัง และปลอมเอกสารโรงพยาบาลส่งซื้อยาอีกกว่า 370,000 เม็ด ต่อมาโรงพยาบาลได้มีการตรวจสอบย้อนหลังพบทั้งยาหาย และเอกสารปลอม³⁶

จากสถานการณ์ปัจจุบันข้างต้นพบว่าผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ซึ่งรวมถึงยานั้นเป็นทรัพย์สินที่ผู้กระทำความผิดสามารถแสวงหาผลประโยชน์ต่อจากการขโมยยาต่อไปได้อีก ไม่ว่าจะเป็นนำไปขายต่อ หรือสามารถนำไปผลิตยาตัวอื่นได้ อันจะทำให้เกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม และความปลอดภัยของประชาชน หากพิจารณาจากเหตุปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ซึ่งจำแนกได้ตามลักษณะของการกระทำความผิด หรือพฤติการณ์และความร้ายแรงของการกระทำความผิด แบ่งออกเป็น 8 ปัจจัย ปัจจัยที่สำคัญที่ควรนำมาพิจารณา มีดังนี้

(1) ปัจจัยของตัวผู้กระทำความผิด กล่าวคือ ผู้กระทำความผิดส่วนใหญ่ที่จะสามารถโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ได้ มักจะเป็นผู้ที่กระทำความผิดในตำแหน่งหน้าที่การงาน โดยอาศัยหน้าที่การงานในการกระทำความผิด

(2) ปัจจัยเรื่องวัตถุแห่งการกระทำความผิด หากพิจารณาที่ตัวทรัพย์สินผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์นั้นสามารถใช้บำบัดโรคได้ สามารถใช้รักษาโรคได้ สามารถฟื้นฟูสภาพร่างกายได้ เป็นต้น จึงนับว่าเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญต่อชีวิต และสังคม เป็นประโยชน์สาธารณะ จึงควรต้องรับโทษหนักขึ้น

(3) ปัจจัยเรื่องสถานที่ในการกระทำความผิด การกระทำความผิดลักทรัพย์ดังตัวอย่างข้างต้น มักจะทำในคลังยาของโรงพยาบาลซึ่งเป็นสถานที่สำคัญสำหรับประชาชนที่กฎหมายให้ความคุ้มครองไว้เป็นพิเศษ

(4) ปัจจัยเรื่องโอกาสในการกระทำความผิด หากพิจารณาจากข้อเท็จจริงตามข่าวข้างต้นจะพบว่าการใช้โอกาสในตำแหน่งหน้าที่การงานจะเป็นการสะดวกยิ่งขึ้นในการกระทำความผิด

จากวิเคราะห์ประกอบเหตุปัจจัยในการกำหนดเหตุฉกรรจ์ข้างต้น จะพบว่าการลักทรัพย์หากกระทำต่อทรัพย์สินที่สำคัญ สถานที่ที่มีความสำคัญ ผู้กระทำความผิดย่อมต้องรับโทษหนักขึ้น โดยอาศัยเหตุปัจจัยดังกล่าวข้างต้น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการลงโทษ คือ “วัตถุประสงค์ยับยั้งการกระทำความผิด (Deterrence)” โดยการเพิ่มบทลงโทษให้สูงกว่าการลักทรัพย์กรณีธรรมดาเพื่อเป็นการยับยั้งไม่ให้เอะยัยอย่างในการประกอบอาชญากรรม อย่างไรก็ดีโทษต้องเหมาะสมสอดคล้องกับหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality)

³⁶ ศูนย์ข่าวเชียงใหม่, รวบลูกจ้างคลังยา รพ.เอกชนเมืองเชียงใหม่ ทั้งขโมย-ปลอมเอกสารสั่งซื้อซูโดอีเฟดรีน (20 มิถุนายน 2567) MGR Online <<https://mgronline.com/local/detail/9550000047836>>.

ตามหลักความได้สัดส่วน (Principle of Proportionality) หลักเกณฑ์ที่นำมาใช้วัดระดับความร้ายแรงของการกระทำความผิดมีองค์ประกอบ 2 ประการ ได้แก่ (1) ภัยอันตรายที่ผู้กระทำความผิดก่อขึ้น (Harm) และ (2) ความน่าตำหนิของผู้กระทำ (Culpability)

การโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์เป็นภัยอันตรายที่ผู้กระทำความผิดก่อขึ้นและส่งผลให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของสาธารณะ จึงเป็นภัยอันตรายที่กระทบต่อสังคมในวงกว้าง ในคดีการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ประเทศสหรัฐอเมริกา Wifredo A. Ferrer อัยการในคดี “Three More Defendants Sentenced to Prison Terms for Multi-Million Dollar Theft of Pre-Retail Medical Products”³⁷ ได้กล่าวไว้ว่า “การโจรกรรมและการขายผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกอย่างผิดกฎหมายก่อให้เกิดความเสี่ยงต่อความปลอดภัยของสาธารณะ การคุ้มครองผู้บริโภคมีความสำคัญสูงสุด” นับว่าการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์มีภัยอันตรายร้ายแรงกว่าการโจรกรรมในลักษณะทั่ว ๆ ไป ตามแนวคิดของ Beccaria หากผู้กระทำความผิดสร้างความเสียหายมาก ก็สมควรที่ต้องถูกลงโทษหนัก ตรงกันข้ามหากสร้างความเสียหายไม่มาก ก็ควรถูกลงโทษเบา ตามสัดส่วนความเสียหายที่ก่อขึ้น

2. วิเคราะห์สถานการณ์เหตุผลและความจำเป็นที่ต้องกำหนดเป็นเหตุฉกรรจ์

ประเทศสหรัฐอเมริกา มีเหตุการณ์ลักทรัพย์ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้ง จนเป็นที่มาแห่งการแก้ไขกฎหมายโดยมีการกำหนดบทบัญญัติเกี่ยวกับการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะในปี พ.ศ.2555 เช่น คดีชายชาวอิลลินอยส์ ผู้ช่วยเภสัชกรขโมยยาจำพวก hydrocodone, alprazolam and promethazine มากกว่า 28,000 เม็ด จากห้องโสตพทานทางการแพทย์ก่อน

จำหน่ายแก่ผู้บริโภคไปยังตลาดยาผิดกฎหมาย³⁸ ขณะเดียวกันประเทศไทยมีเหตุการณ์ลักทรัพย์ที่เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไม่ว่าจะเป็นยาหรือเวชภัณฑ์ อาทิ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9559/2552³⁹ มีข้อสังเกตประการหนึ่งว่าคดีเกี่ยวกับการลักทรัพย์ดังกล่าวนี้การลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์มักพบในลักษณะของการใช้ตำแหน่งหน้าที่การงานในการกระทำความผิดขึ้น

สถานการณ์ปัจจุบันข้างต้นพบว่าผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์มีความสำคัญต่อชีวิตของมนุษย์อย่างยิ่ง หากมีการโจรกรรมจากคลังสินค้าเช่น ยาหรือเวชภัณฑ์จากคลังยาแล้วนำไปแปรรูปเป็นยาชนิดใหม่ ย่อมนับว่าผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ถูกเปลี่ยนเส้นทางจากสถานที่จัดเก็บที่ได้รับการคุ้มครอง ส่งผลให้ผู้บริโภคขาดความมั่นใจในความปลอดภัยหรือความสมบูรณ์ของผลิตภัณฑ์ได้อีกต่อไป

³⁷ United States Attorney’s Office Southern District of Florida, *Three More Defendants Sentenced to Prison Terms for Multi-Million Dollar Theft of Pre-Retail Medical Products* (11 June 2024) The Southern District of Florida website <<https://www.justice.gov/usao-sd/pr/three-more-defendants-sentenced-prison-terms-multi-million-dollar-theft-pre-retail>>.

³⁸ Sheila G. Lyons, *Illinois Man Sentenced to 30 Months for Theft of Medical Products and Possession of a Controlled Substance with Intent to Distribute* (13 June 2024) Drug Enforcement Administration <<https://www.dea.gov/press-releases/2023/09/13/illinois-man-sentenced-30-months-theft-medical-products-and-possession>>.

³⁹ คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9559/2552 การที่จำเลยเอายาและเครื่องเวชภัณฑ์ใส่ไว้ในถุงพลาสติก โดยที่จำเลยเป็นลูกจ้างประจำและทำงานอยู่ในโรงพยาบาลที่เกิดเหตุ ห้องจ่ายผู้ป่วยในเป็นสถานที่ทำงานของจำเลยและเหตุเกิดในช่วงเวลาที่จำเลยทำงาน จึงมิใช่เป็นเรื่องที่จำเลยเข้าไปโดยไม่ได้รับอนุญาตแล้วจึงลักทรัพย์ในสถานที่ดังกล่าว การกระทำของจำเลยย่อมเป็นความผิดฐานลักทรัพย์ธรรมดา มิใช่ลักทรัพย์ในสถานที่ราชการ.

จากการศึกษากฎหมายประเทศสหรัฐอเมริกาพบว่า U.S. Code มาตรา 670 ได้กำหนดความผิดฐานโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายปลีกใด ๆ (เช่น ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ยังไม่ได้เสนอขายให้กับผู้บริโภค หรือการโจรกรรมจากคลังสินค้า) ไว้เป็นการเฉพาะซึ่งมีอัตราโทษสูงกว่าการลักทรัพย์กรณีทั่วไปโดยมีบทลงโทษทางแพ่งและทางอาญา กฎหมายนี้ครอบคลุมเฉพาะการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนที่จะวางจำหน่ายปลีกเท่านั้น ขณะเดียวกันตามประมวลกฎหมายอาญาของไทยกำหนดเหตุการณ์ในความผิดฐานลักทรัพย์ซึ่งจะทำให้ผู้กระทำความผิดต้องรับโทษหนักขึ้น มี 3 ประการได้แก่ (1) พฤติการณ์ประกอบการกระทำหรือวัตถุที่กระทำต่อ มาตรา 335 (2) การลักวัตถุในทางศาสนา มาตรา 335 ทวิ (3) เหตุอื่น ๆ มาตรา 336 ทวิ ไม่ได้มีการกำหนดเหตุการณ์กรณีการลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ

หากพิจารณาการลักวัตถุในทางศาสนา ตามมาตรา 335 ทวิ ได้ถูกกำหนดเป็นเหตุการณ์เป็นการเฉพาะเนื่องจากมีเหตุการณ์การลักพระพุทธรูปหรือลักเศียรของพระพุทธรูปด้วยการตัดเศียรไป ส่งผลกระทบต่อคุณค่าทางประวัติศาสตร์ เป็นผลเสียหายแก่พุทธศาสนาไทยไม่ถึงนิกายสนมบัติของชาติ กฎหมายจึงกำหนดให้บุคคลประเภทนี้รับโทษหนักกว่าการกระทำต่อทรัพย์สินธรรมดาส่วนบุคคล⁴⁰ เห็นได้ว่าเป็นการกำหนดเหตุการณ์โดยให้ความสำคัญตามยุคสมัยตามความเปลี่ยนแปลงไปของบรรทัดฐานของสังคม

การกำหนดความผิดทางอาญามีวิวัฒนาการ 3 ช่วง ได้แก่ การใช้เกณฑ์ทางศีลธรรม การใช้เกณฑ์ทางสังคม การใช้เกณฑ์ทางกฎหมาย⁴¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อวิเคราะห์แนวคิดการกำหนดความผิดทางอาญา โดย “การใช้เกณฑ์ทางสังคม” จะพบว่าการโจรกรรมผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์การกระทำความผิด เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดการกระเทือนสังคม เนื่องจาก “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” มีจุดมุ่งหมายเพื่อรักษาอาการเจ็บป่วยบรรเทาอาการ และปรับปรุงคุณภาพชีวิตของผู้ป่วย นับว่าเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญต่อชีวิต ร่างกาย หากกระบวนการห่วงโซ่ของผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ถูกโจรกรรมและมีการนำมาขายต่ออีกทอดให้แก่ผู้บริโภค จะส่งผลกระทบอย่างยิ่งแก่ความปลอดภัยของชีวิต ร่างกาย และอาจก่อให้เกิดอันตรายร้ายแรง เป็นการกระทำที่ทำให้สังคมเกิดความเสียหาย

ปัจจุบันนี้ทรัพย์สินที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ย่อมถือได้ว่าเป็นทรัพย์สินที่มีความสำคัญ หากพิจารณาตามเกณฑ์ทั้ง 3 ประการ การลักทรัพย์ผิดทั้งกฎหมายผิดทั้งศีลธรรม หากพิจารณาตามเกณฑ์สังคมก็เป็นการกระทำที่ทำให้เกิดการกระเทือนสังคม และหากพิจารณาตาม “เกณฑ์ทางกฎหมาย” ย่อมถือได้ว่าเป็นการกระทำที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม โดยผู้เขียนเห็นว่า “เมื่อสังคมเปลี่ยน กฎหมายย่อมต้องเปลี่ยนแปลง” เพื่ออำนวยความสะดวกให้เกิดขึ้นได้ในทางคู่ขนาน หากในยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไปกฎหมายยุคหนึ่ง ย่อมส่งผลเสียยิ่งกว่าผลดี “กฎหมายไม่อาจอำนวยความสะดวกได้”

⁴⁰ หยุต แสงอุทัย, อ้างแล้ว 31, 301.

⁴¹ ปกป้อง ศรีสนิท, อ้างแล้ว 6, 25.

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ประเทศไทยมีรูปแบบการดำเนินคดีอาญาโดยรัฐ (Public Prosecution) เมื่อมีการกระทำความผิดเกิดขึ้นรัฐต้องทำการเยียวยาแก้ไขให้เกิดความสงบสุข ประมวลกฎหมายอาญาในความผิดฐานลักทรัพย์จะเห็นว่ากฎหมายได้มีการแก้ไขปรับปรุงให้สอดคล้องกับสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงตามความสำคัญของสังคมแต่ละยุคสมัย อาทิ การกำหนดเหตุฉกรรจ์ในเรื่องของการลักขโมยทางศาสนาไว้เป็นการเฉพาะตามมาตรา 335 ทวิ แต่หากเป็นการลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ คงมีความผิดตามมาตรา 334 เท่านั้นไม่เป็นเหตุฉกรรจ์ตามมาตราใดๆ จากบทวิเคราะห์ประกอบกับกฎหมายต่างประเทศผู้เขียนเห็นว่าการลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ยังไม่มีบทบัญญัติกำหนดให้เป็นเหตุฉกรรจ์จึงยังไม่มีความเหมาะสมกับสภาพการณ์ของโลกปัจจุบัน จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมให้มีความเหมาะสมยิ่งขึ้นไปโดยต้องกำหนดเป็นมาตราใหม่ที่จะบัญญัติเหตุฉกรรจ์กรณีลักทรัพย์ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะอีกหนึ่งมาตรา อย่างไรก็ตามหากจะมีบทบัญญัติที่กำหนดเหตุฉกรรจ์กรณีลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ ย่อมต้องกำหนดบทนิยามของคำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” ไว้เป็นการเฉพาะเช่นเดียวกัน เพื่อให้มีความสอดคล้องกัน

ผู้ศึกษาได้ทำการศึกษามาตรการทางกฎหมายของกฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีบทบัญญัติเกี่ยวกับการลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะ จึงถือเป็นกฎหมายที่ควรนำมาปรับใช้ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับสถานการณ์

ข้อเสนอแนะ

ให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยให้มีการเพิ่มมาตราใหม่ที่กำหนดบทนิยามคำว่า “ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์” ไว้เป็นการเฉพาะ โดยกำหนดไว้ในมาตรา 1 (19) ดังนี้

มาตรา 1 (19)

“ผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ หมายความว่า ยา อุปกรณ์ทางการแพทย์ ผลิตภัณฑ์ชีวภาพ หรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นส่วนผสมของยา”

และให้มีการแก้ไขประมวลกฎหมายอาญาโดยให้มีการเพิ่มมาตราใหม่ที่กำหนดเหตุฉกรรจ์กรณีลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ไว้เป็นการเฉพาะในมาตรา 335 ตรี โดยให้อัตราโทษเท่ากับ มาตรา 335 ทวิ ดังนี้

มาตรา 335 ตรี

วรรคแรก “ผู้ใดลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ ถ้าทรัพย์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายขายปลีก โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน ถ้าได้กระทำเพื่อไปจำหน่าย คัดแปลง นำไปเป็นส่วนผสมยาปลอมเพื่อจำหน่าย หรือนำไปใช้เพื่อการกระทำความผิดอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สามปีถึงสิบปี และปรับตั้งแต่หกหมื่นบาทถึงสองแสนบาท”

วรรคสอง “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ได้กระทำในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เช่น คลังยา ห้องเก็บรักษายาในโรงพยาบาล ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงสิบห้าปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสามแสนบาท”

วรรคสาม “ถ้าการกระทำความผิดตามวรรคแรก ผู้กระทำความผิดเป็นบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิด ผู้กระทำความผิดต้องระวางโทษเช่นเดียวกันกับวรรคสอง”

จากความผิดฐานลักทรัพย์ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ มาตรา 335 ตรี ที่บัญญัติขึ้นใหม่นั้น สามารถแยกองค์ประกอบความรับผิดได้ดังนี้

องค์ประกอบภายนอก

1. ลักทรัพย์
2. ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์
3. ถ้าทรัพย์นั้นเป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ก่อนจำหน่ายขายปลีก
4. โดยประการที่น่าจะเกิดความเสียหายแก่ผู้อื่นหรือประชาชน

องค์ประกอบภายใน

1. เจตนาธรรมดา
2. มุลเหตุจงใจเพื่อไปจำหน่าย ดัดแปลง นำไปเป็นส่วนผสมยาปลอมเพื่อจำหน่าย หรือนำไปใช้เพื่อการกระทำความผิดอื่น

ผู้กระทำจะต้องรับโทษหนักขึ้นอีก ถ้าได้ลักทรัพย์ที่เป็นผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ในสถานที่ที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ เช่น คลังยา ห้องเก็บรักษายาในโรงพยาบาล ตามวรรคสอง และหากผู้กระทำความผิดเป็นบุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุข เช่น แพทย์ เภสัชกร พยาบาล ซึ่งอาศัยอำนาจหน้าที่ในตำแหน่งดังกล่าวกระทำความผิดนั้น ต้องรับโทษหนักขึ้นอีกตามวรรคสองเช่นเดียวกัน

บรรณานุกรม

- คณพล จันทน์หอม, *คำอธิบายกฎหมายอาญาภาคความผิด 3* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 8, 2566).
- คณพล จันทน์หอม, *รากฐานกฎหมายอาญา* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 2, 2561).
- ทวีเกียรติ มินะกนิษฐ, *หลักกฎหมายอาญา ภาคความผิด* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 12, 2560).
- ทวีพร คงแก้ว, *เหตุฉกรรจ์ในความผิดฐานทำร้ายร่างกาย* (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553).
- ปกป้อง ศรีสนิท, *กฎหมายอาญาชั้นสูง* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2563).
- วันชพร บดิการ, *การกำหนดเหตุฉกรรจ์ความผิดฐานยักยอก* (นิติศาสตรมหาบัณฑิต, คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2563).
- วุฒิชัย จิตตานุ, “การบังคับใช้หลักการสัดส่วนในการคุ้มครองสิทธิปัจเจกบุคคล” (2549) 8:22 *วารสารศาลรัฐธรรมนูญ*.
- ศูนย์ข่าวเชียงใหม่, *รวบลูกจ้างคลังยา รพ.เอกชนเมืองเชียงใหม่ ทั้งขโมย-ปลอมเอกสารสั่งซื้อชุดไอพีเดริน* (20 มิถุนายน 2567) MGR Online <<https://mgronline.com/local/detail/9550000047836>>.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศกลาง, *สถิติฐานความผิดคดีอาญา (คดี 4 กลุ่ม) หน่วยงานทั่วประเทศ ปีพ.ศ. 2566* (6 มิถุนายน 2567) Tha Crimes <<http://thaicrimes.org/pdf/crimes/2566.pdf>>.
- หยุด แสงอุทัย, “การกำหนดโทษสำหรับความผิดในประมวลกฎหมายอาญา” (2503) 7:8 *คฤพาห*.
- หยุด แสงอุทัย, *กฎหมายอาญา ภาค 2-3* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, พิมพ์ครั้งที่ 11, 2553).
- อัจฉริยา ชูตินันท์, *อาชญวิทยาและทัณฑวิทยา* (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิญญูชน, พิมพ์ครั้งที่ 3, 2561).
- Lyons, Sheila G., *Illinois Man Sentenced to 30 Months for Theft of Medical Products and Possession of a Controlled Substance with Intent to Distribute* (13 June 2024) Drug Enforcement Administration <<https://www.dea.gov/press-releases/2023/09/13/illinois-man-sentenced-30-months-theft-medical-products-and-possession>>.

National Association of Boards of Pharmacy, *New Law Increases Penalties on Medical Cargo Theft* (15 June 2024) Nabp.pharmacy <<https://nabp.pharmacy/news/news-releases/new-law-increases-penalties-on-medical-cargo-theft/>>.

United States Attorney's Office Southern District of Florida, *Three More Defendants Sentenced to Prison Terms for Multi-Million Dollar Theft of Pre-Retail Medical Products* (11 June 2024) The Southern District of Florida website <<https://www.justice.gov/usao-sdfl/pr/three-more-defendants-sentenced-prison-terms-multi-million-dollar-theft-pre-retail>>.

